

عشایر ایران

عشایر ، فرزند آزاد
طبیعتند و جز با مظاهر طبیعت
و آب و خاک خود، بسا چیزی
میانه و انس ندارند. افراد این
اجتماعات مثل یک گل خودرو
که سپیده دمی سر از سینه
دشت بر میدارد ، قد میکشد،
بگل مینشیند، دانه میکند،
می پژمرد و همانجا فرو میریزد،
در دامان باز دشتها و در آغوش
فشرده کوهساران بوجود
آمده اند ، با مظاهر زیبائی
طبیعت بزرگ شده اند، با
با احشام و اغنام خود خو
گرفته اند ، بگل نشسته، دانه
کرده و پژمرده اند، عاقبت هم در
دامان همان دشتها و در آغوش

از : سرینک مهندس جهانگیر قائم مقامی

همان کوهساران، بسان آن گل خودرو فروریخته‌واز خویش اثری جزیکی دو تن چون خود، بجای ننهاده‌اند ودامنه این سیر جبری قرنهاست که ادامه دارد.

قطعیت چنین مردمانی در محیط زندگانی عادی خود باخط و سوادسرو کار ندارند تا وسیله ثبت و ضبط وقایع و سوانح زندگانی آنها باشد و در میان ایشان آنچه هست سینه بسینه نقل میشود. و این گونه محفوظات هم‌رفته رفته با گذشت زمان بدست فراموشی سپرده خواهد شد. اما قدر مسلم اینکه این فرزندان آزاد طبیعت قرنهای متمدنی پاسداران مرزهای کشور مابوده‌اند و تاریخ ایران، صفحات بس درخشانی از شرح جانمایها و از خود گذشته‌گیهای آنان را در بردارد. چنانکه چه بسیار وبدفعات مرزهای ایران، از بیابانهای بلوچستان و مکران گرفته تا دشت ناامید و ریگزارهای ترکستان و صحرای ترکمان و سواحل دریای مازندران و رودارس و دامنه‌های ارتفاعات زاگروس و بالاخره کرانه‌های خلیج فارس، با خون آن مردان وطن‌دوست و فرزندان غیور طبیعت گلگون شده است. اینک که به پیروی از برنامه های مترقی و انقلابی شاهنشاه آریامهر عشایر ایران بسوی زندگی متمدن و بهتری گام برمی‌دارند و بالطبع پس از سپری شدن زمانی که شاید چندانهم بدر از انکشد، زندگانی و محیط آنها بتمدن شهرنشینی تغییر و تبدیل خواهد یافت و رفته رفته دیگر از زندگی عشایری و بیابان گردی و خانمان بدوشی ایشان اثری باقی نمی‌ماند، بجاست برای حفظ سوابق و تاریخ گذشته‌های آنها که خود فصل مهمی از تاریخ اجتماعی ایران را تشکیل میدهد بجمع آوری سوابق و پیشینه‌های این طبقه از اجتماع مبادرت شود و نگذاریم تاریخ و گذشته‌های آنها بسبب اینکه تاریخ و پیشینه ثبت و ضبط شده‌ای ندارند کلابدست فراموشی سپرده شود و مدارکی در زمینه تحقیق باقی نماند. اما از طرفی هم باید اذعان کرد که تدوین تاریخ عشایر کارچندان آسانی نیست زیرا چون این مردمان سابقه مدونی از خود بجای نگذاشته‌اند، کار تنظیم سوابق و تاریخ ایشان دشوار میگردد و بعلاوه تحصیل اطلاعاتی هم در

باره وضع زندگی، آداب، رسوم، معتقدات، صنایع، زبان و دیگر مسائل زندگی آنها، خود مستلزم ارتباط مستقیم و تماس نزدیک با ایشان است و باید مدتها در میان اجتماع آنها اقامت نمود که آن نیز خود مشکلات و دشواریهای دیگر در بر دارد.

با تمام این احوال خوشبختانه در این زمینه کارهایی صورت گرفته و مهمتر از همه اینکه وزارت فرهنگ و هنر از چندین پیش با توجه با اهمیت این موضوع گروههایی تحقیقی بداخل مناطق عشایر نشین فرستاده و تحقیقاتی در باره آنان بعمل آورده است ۱ ولی باید گفت که اقدامات وزارت فرهنگ و هنر بتنهایی کافی نیست بلکه وظیفه مخصوص محققان محلی و مأموران بصیر دولتیست که با فراهم بودن امکانات و مقدمات در محل، بمقتضای ذوق و دید خاص خود، بجمع آوری و تدوین سوابق و جزئیات زندگی گذشته این گروه اقدام کنند و با تألیف رسالات و نگارش مقالاتی درباره جوانب گوناگون زندگی این اجتماعات، مواد و مصالح لازم را برای تدوین «تاریخ کامل عشایر ایران» بتدریج فراهم سازند.

این است که مجله بررسی های تاریخی با توجه با اهمیت این موضوع که در حکم وظیفه ای ملی برای محققان است از این پس مبحثی بدین منظور باز خواهد کرد و صفحاتی چند برای درج مقالات و نکات مربوط به این موضوع اساسی اختصاص خواهد داد و انتظار دارد محققان و دانشمندان نیز نتیجه بررسی و تحقیقات خود را برای درج در این مجله بفرستند تا بتدریج مواد و مصالحی برای تدوین این بحث مهم از تاریخ اجتماعی ایران، جمع و فراهم گردد و اینک بمنظور گشایش این بحث جدید فهرستی الفبائی از تالیفات و مقالات نوشته هائی که تا کنون در این زمینه در مطبوعات فارسی بچاپ رسیده است در این شماره ذکر می کنیم :

(۱) نتیجه این تحقیقات گاه بگناه بصورت مقالاتی در مجله هنر و مردم، بچاپ میرسد.

فهرست کتابها و مقالاتی که تا کنون بزبان فارسی دربارهٔ عشایر ایران نوشته شده است :

الف - مقالات :

- ۱ - افشارهای خوزستان: کسروی، (احمد) - مجلهٔ آینده سال ۱ ص ۲۴۱ به بعد
- ۲ - « : « : « - چهل مقاله ص ۸۰ به بعد
- ۳ - ایل افشار : « : « - مجلهٔ آینده سال ۲ ص ۵۹۶ به بعد
- ۴ - « : « : « - چهل مقاله ص ۱۲۲ به بعد
- ۵ - « : « : « - افشار (دکتر محمود) - مجلهٔ آینده سال ۱ ص ۵۳۰ به بعد
- ۶ - ایلات و عشایر استان آذربایجان غربی : روزنامه کوهستان سال ۲ شماره ۵۹
- ۷ - ایلات جوانرودی : خوشه سال ۱ شماره ۲
- ۸ - اسرار ایلات جنوب : خواندنیها سال ۷ شماره ۱۴
- ۹ - آداب و رسوم قومی (عشایر خوزستان): قائم مقامی (جهانگیر) - یادگار سال ۱ شماره ۱۰
- ۱۰ - ازدواج در میان عشایر جنوب : بهمن بیگی، بهمن - خواندنیها سال ۵ شماره ۵۲
- ۱۱ - بختیاری : انصاری (مهندس) - رزم ماهانه شماره ۶
- ۱۲ - تاریخ بختیاری : پژمان بختیاری - ماهنامه وحید از شماره ۲ سال سوم و هنوز تمام نشده است
- ۱۳ - جغرافیای عشایری : یکرنگیان (سرتیپ حسین) - مجلهٔ ژاندارمری سال ۹ شماره ۱۰ و ۱۲
- ۱۴ - در میان قشقائیان : دو شوتن (یولنس) - یغما س ۷ ص ۵۵۴ به بعد
- ۱۵ - در ایل زعفرانلو : اطلاعات هفتگی س ۱۱ ش ۵۱۵
- ۱۶ - رسوم ایلیاتی : یار بخت سنجابی (عزیز) - عالم نسوان س ۷ ش ۱
- ۱۷ - ساعتی در حضور خان : خواندنیها دوره سوم ش ۲۶

- ۱۸ - طوایف شوش : قائم مقامی (سرهنک مهندس جهانگیر) -
یادگار : س ۱ ش ۷
- ۱۹ - طوایف میان آب : قائم مقامی (سرهنک مهندس جهانگیر) -
یادگار : س ۲ ش ۴ و ۸
- ۲۰ - عشایر جاف : مگری (محمد کیوان پور) - ماد : ش ۱
- ۲۱ - عشایر کرد (طوایف سنجابی) : مگری (محمد کیوان پور) -
یادگار س ۴ ش ۶ تا ۱۰ و س ۵ ش ۱ تا ۵
- ۲۲ - عشایر ایران : گودرزی (مهندس کریم) - رزم ماهانه ش ۲
- ۲۳ - عشایر جمال بارز: درخشان (حسن) - مجله مردم شناسی س ۲ ص ۱۶ پیوسته .
- ۲۴ - قبایل سکوند : قائم مقامی (سرهنک مهندس جهانگیر) -
یادگار : س ۱ ش ۷
- ۲۵ - قبایل جانکی : قائم مقامی (سرهنک مهندس جهانگیر) -
یادگار : س ۳ ش ۳ و ۵ و ۹ و ۱۰
- ۲۶ - کردها : سفر استیان - طوفان هفتگی دوره جدید ش ۱۶ .
- ۲۷ - کردها : شکیبا (حسین) - پشتون ج ۱ ش ۲ .
- ۲۸ - کردستان ایران : صدیق - رزم ماهانه ش ۷ .
- ۲۹ - لرکی ها : قائم مقامی (سرهنک مهندس جهانگیر) - یادگار س ۳ ش ۱ .
- ۳۰ - لولیان ، زرین کوب ، عبدالحسین - ایندوایرانیکا ج ۶ ش ۱ .
- ۳۱ - مسئله هزاره جات : فوشه (آ.) - ترجمه دکتر بهنام - در کتاب تمدن ایرانی
ص ۴۱۹ پیوسته .
- ۳۲ - وضعیت یکی از قبایل بزرگ (کردها) : علی اصغر شمیم - مجله تعلیم
و تربیت س ۸ ش ۹ .

ب - کتابها

- ۳۳ - ایل باصری : بارث (فردریک) - ترجمه دکترو دیمی - چاپ سال ۱۳۴۳ .

- ۳۴- جغرافیای عشایری: ستارمنش (سرهنگ محسن)- درمجله ژاندارمری
س ۸ ش ۱ تا ۹ و ۱۲- س ۹ ش ۱ تا ۱۱ .
- ۳۵- چادر نشینی در کوهستانها و بر روی فلات های آسیای غربی: بارت
(فردریک) - ترجمه دکتر ورجاوند - ضمیمه کتاب روش
بررسی و شناخت ایلات .
- ۳۶- روش بررسی و شناخت کلی ایلات عشایر: تألیف دکتر پرویز ورجاوند
چاپ سال ۱۳۴۴ .
- ۳۷- عرف و عادت در عشایر فارس: بهمن بیگی (محمد بهمن) - چاپ سال ۱۳۲۴ .
- ۳۸- کرد و پیوستگی نژادی: رشید یاسمی .
- ۳۹- کوهگیلویه و ایلات آن: باور (محمود) چاپ سال ۱۳۲۴ .

